והתניא רבי אושעיא אומר ובלבד שלא יאחזנו בידו ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים [אלא] [א]הכא במאי עסקינן במחופה עור והרי תפילין דמחופה עור ותניא (א)[ב]הנכנס לבית הכסא חולץ תפילין ברחוק ארבע אמות ונכנס התם משום ש"ן דאמר אביי (ב)[ג]ש"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי ד' של תפילין הלכה למשה מסיני ואמר אביי יו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני: ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים: שריון (ג)זרדא קסדא אמר רב סנוארתא מגפיים אמר רב פומקי: **מתני'** [ד]לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכוליאר ולא [ה]בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון [ו]ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר' מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פלייטון: **גמ'** [ה]אמר עולא וחילופיהן באיש אלמא קסבר עולא כל מידי דחזי לאיש לא חזי לאשה ומידי דחזי לאשה לא חזי לאיש מתיב רב יוסף (ה)הרועים יוצאין בשקין ולא הרועים בלבד אמרו [ו]אלא כל אדם אלא שדרכן של הרועים לצאת בשקין [אלא] אמר רב יוסף קסבר עולא נשים עם בפני עצמן הן איתיביה אביי (ו)המוצא תפילין מכניסן זוג זוג אחד האיש ואחד האשה ואי אמרת נשים עם בפני עצמן הן והא מצות עשה שהזמן גרמא הוא (ז)וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות התם קסבר ר"מ לילה זמן תפילין הוא (ח)ושבת זמן תפילין הוא הוה ליה מצות עשה שלא הזמן גרמא וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות והא הוצאה כלאחר יד היא אמר רבי ירמיה באשה גוברית עסקינן אמר (ט)רבה (בר בר חנה אמר רבי יוחנן) תרצת אשה איש מאי איכא למימר אלא אמר רבא (י)פעמים שאדם נותן לאשתו טבעת שיש עליה חותם להוליכה לקופסא ומניחתה בידה עד שמגעת לקופסא ופעמים שהאשה נותנת לבעלה טבעת שאין עליה חותם להוליכה אצל אומן לתקן ומניחה בידו עד שמגיע אצל אומן: [ז]ולא בכוליאר ולא בכובלת: מאי כוליאר א"ר (כ)מכבנתא כובלת אמר רב חומרתא דפילון וכן אמר רב אסי חומרתא (ל)דפילון ת"ר לא תצא בכובלת ואם יצתה חייבת חטאת דברי ר"מ וחכמים אומרים [ח]לא תצא ואם יצתה פטורה רבי אליעזר אומר יוצאה אשה בכובלת לכתחלה במאי קמיפלגי רבי מאיר סבר משאוי הוא ורבנן סברי תכשיט הוא ודילמא שלפא ומחויא ואתיא לאיתויה ורבי אליעזר סבר מאן דרכה למירמיה אשה שריחה רע לא שלפא ומחויא ולא אתיא לאתוייה ארבע אמות ברשות הרבים (מ)והתניא (ז)ר' אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פליטון לא קשיא הא (נ)כי קאי אדרבי מאיר הא כי קאי אדרבנן כי קאי אדרבי מאיר דאמר חייב חטאת אמר ליה פטור כי קאי אדרבנן דאמרי פטור אבל אסור אמר איהו מותר לכתחלה

ומאי

רש"י

שלא יאחזנו. דלא הוי תכשיט שלו אלא דרך מלבוש: **במכוסה עור.** דליכא גנותא אי מעייל לבית הכסא ולא בעי למשקליה: **חולץ תפילין.** ואע"ג דמכוסה עור שהארבע אגרות שהפרשיות כתובות בהן תחובות בדפוסין של עור: **התם משום שי"ן.** שעשויה מעור הבית עצמו קומט בו ג' קמטין כעין שי"ן משדי והדלי"ת והיו"ד עשויין בקשר שקושר הרצועה (א) אחת לצפון ואחת למזרח כמין ד' ורצועה קטנה מאד תלויה בה ואין בה אלא כפיפה כמין יו"ד וכופלה בעוד העור לח והיא כפופה לעולם: **זרדא.** ברוני"א: **סנוארתא.** כובע עור תחת כובע המתכת: **פומקי.** אנפלייאות של ברזל במלחמה: **מתני' בכוליאר.** מפרש בגמרא וכן כובלת: **פלייטון.** בלשמ"א משחא דאפרסמא: **חייבת חטאת.** קסבר לאו תכשיט נינהו: **גמ' אמר עולא וחילופיהן באיש.** אטבעת קאי דטבעת שיש עליו חותם אם יצא פטור ואם אין עליו חותם ויצא חייב חטאת: **בשקין.** שמתכסין בהן מפני הגשמים. שקין מלבוש שק: **אלא כל אדם.** אלמא אע"ג דלא רגילי ביה מגו דלגבי האי תכשיט לגבי האי נמי תכשיט הוא: **המוצא תפילין.** בשבת בשוק או בדרך: **מכניסן.** לעיר דרך מלבוש: **זוג זוג.** כדרך שהוא לובש בחול אחד בראש ואחד בזרוע ומוצאן וחוזר ומניח זוג אחר ומכניסן וכן כולן: **ואחד האשה.** ואע"ג דלאו תכשיט דאשה נינהו מגו דהוו תכשיט לאיש שרי אף לאשה: **לילה זמן תפילין הוא וכן שבת.** הלכך לעולם זמנם הוא ואין להם זמן קבוע שתהא מצותן מצות עשה שהזמן גרמא להפטר נשים מהן. הלכך נקט לילה ושבת משום דפלוגתא בתרווייהו ואי הוי סבירא ליה לרבי מאיר בחד מינייהו דלאו זמן תפילין הוא נמצא זמן קבוע לתפילין והוו להו נשים פטורות: **נשים חייבות.** הלכך תכשיטין הן לה: **והא הוצאה כלאחר יד הוא.** אמתני' קאי והוצאת טבעת שמוציאתה דרך מלבוש באצבע וזה שאינו תכשיט לה אמאי חייבת חטאת הרי לא הוציאה כדרך כל המוציאין שכל המוציא דבר שאינו תכשיט לו מוציאין אותו בידים ולא דרך מלבוש: **גוברית.** שגוזרת חותמות תמיד לממונין תחתיה לאמר תנו כך וכך מעות לפלוני והרי חותמה בידה הלכך רגילה היא להניחה באצבעה ומיהו תכשיט לא הוי לידה דאין דרך נשים בכך ומיהו דרך הוצאתה של זו בכך: **איש מאי איכא למימר.** דקאמר עולא וחילופיהם באיש דמחייב אטבעת שאין עליה חותם והא הוצאה כלאחר יד הוא שאין דרכו להוציא כזו דרך מלבוש: **לקופסא.** אישקריי"ה בלע"ז כדי להצניעה שם. וי"מ שהקופסא חתומה בו וכשפותחה חוזר וחותמת בה ולא נהירא דאם כן מנחתה באצבעה עד שמחזירתה לבעלה מיבעי ליה: **אצל אומן לתקנה ומניחה באצבעו.** אלמא דרך הוצאה היא: **מכבנתא.** נושקא"ה (ט) ע"ש שמכבנת וקושרת מפתחי החלוק: **חומרתא דפילון.** קשר שקשור בו (ס)סם ששמו פילון וריחו ערב ובלע"ז בלסמ"ו ואשה שריחה רע טוענתו עליה: **ורבנן סברי תכשיט הוא.** הלכך אם יצאת פטורה ומיהו לכתחלה לא תצא דילמא שלפא ומחויא: **למרמיה.** להניח בצוארה כמו שקיל ורמי: ה"ג **ואשה שריחה רע לא שלפא ומחויא.** שגנות הוא לה: **והתניא ר' אליעזר פוטר.** והכא שרי לכתחלה: **הא.** דקתני פוטר: **כי קאי אר' מאיר.** בההיא מתניתא לא איירו רבנן אלא ר"מ לחודיה וגבי חיוב דר"מ שייך למיתני רבי אליעזר פוטר ואע"פ שהוא מתיר לכתחלה: **הא כי קאי ארבנן.** במתני' דלעיל דאיירו רבנן בה ואמרו פטור פריש ר' אליעזר בהדיא למילתיה לאיפלוגי עלייהו ואמר יוצאה לכתחלה:

ומאי

תוספות

והתניא ר' אושעיא אומר ובלבד כו'. תימה לר"י דילמא משום מראית העין דוקא הוא אסור מדרבנן כמו קושר בשיר וטבעת דהשתא ליכא למיגזר דאפילו מייתי לה ליכא איסורא מדאורייתא ואומר ר"י דשלא יאחזנו בידו משמע אפילו בקומצו דליכא מראית העין אלא איסורא דאורייתא איכא ואפילו למ"ד כל דבר שאסרו חכמים משום מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור הכא לא שייך למיגזר דאפילו עומד בשוק ונושאן בקומצו אין כאן מראית העין:

שי"ן של תפילין. ול"ג דל"ת ויו"ד של תפילין כו' כדמוכח בפ' במה מדליקין (לעיל כח:) גבי הא דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכת שמים כו' ומוקי לה לרצועותיהן ולא פריך דל"ת של תפילין הלכה למשה מסיני כדפריך גבי שי"ן(ס):

וחילופיהן באיש. °אור"ת דאחיוב חטאת קאי:

וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות. פירוש דהוי משוי וליתסר וא"ת והא הוצאה כלאחר יד היא ושריא משום בזיון תפילין וי"ל כיון דמשוי הוא ויכול לבא לידי חיוב חטאת היכא דמוציא בלא שינוי משום בזיון לא שרינן ליה:

אין

מסורת הש"ס

א) ברכות כג., ב) לעיל כח:, ג) פירוש שריון מטבעות קטנות, ד) [גיר' הערוך בכולם], ה) [תוספת' פ"ו נדרים נה:], ו) עירובין צו: תוספתא עירובין פ"ח מגילה טו., ז) [קידושין כט. ושם נסמן], ח) [לעיל סה. וש"נ], ט) ל"ל רבה, י) [פי' תוס' ב"ב קנ: ד"ה כבינתי], כ) [רב אלפס פי' אלפון בגלגה בשמן מתרגמינן דפילא במשח וכ"ל בכרלים], ל) [לקמן סה. תוספת' פ"ה ע"ש], מ) [עי' תוס' לעיל ג. סד"ה בר מהני], נ) עי' רש"י יומא כה. ד"ה כבוליאר, ס) [וע"ע תוס' ברכות ו. ד"ה אלו וכו'].

◆

רבינו חננאל

ופשטינא אם מחופין עור (כיון) שפיר דמי. והא דתניא לא יכנס אדם בתפילין לבית הכסא קבע אפילו להשתין מים, התם משום שי"ן דאמר אביי שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני. ת"ר איזהו קמיע מומחה כל שריפא ושנה ושלש, אחד קמיע של כתב ואחד של עיקרין. אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו סכנה. [לא] שנכפה אלא שלא יכפה. וקושר ומתיר, ואפילו ברה"ר, ובלבד שלא יקשרנו בשיר או בטבעת ויוצא בו לרה"ר מפני מראית העין. שיריון, זרדא. לא תצא אשה במחט נקובה, ולא בטבעת שיש עליה חותם. אמר עולא חילופיהן באיש, כלומר האיש אסור בטבעת שאין עליה חותם, ופטור בטבעת שיש עליה חותם, וכי קאמר עולא וחילופיהן באיש בטבעת בלבד קאמר. מותבינן אמאי חייב חטאת והא הוצאה כלאחר יד היא, כלומר באצבעה היא מוציאה ואין דרך המוציאין דבר להוציאה דרך מלבוש. ומוקים לה ר' ירמיה באשה גוברית עסקינן, שכן דרכה להיות הטבעת באצבעה כדי שתהא חותמת בו כיסים ובתים, והוצאה בכוונה היא לחתום בו ולאו משום תכשיט הוא. ודחינן תרצת אשה איש בטבעת שאין עליה חותם אמאי חייב חטאת. ואוקמה רבא לעולם באשה שאינה גוברית ומשום הכי חייבת חטאת דפעמים אדם [נותן] טבעת שיש עליה חותם לאשתו להוליכה לקופסא ומנחתה באצבעה עד שמגעת לקופסא, שנמצאת הוצאה בכוונה כדרכה. והאשה נמי פעמים שנותנת כו'. וקיי"ל טבעת שיש עליה חותם תכשיט לאיש ולא לאשה, ושאין עליה חותם תכשיט לאשה ולא לאיש. ובדין הוא להיות כל אחד ואחד מותר במה שהיא תכשיט לו, אלא גזרו משום דרבא שכבר פרשנוהו למעלה (ס.). בכוליאר. תכשיט שמסבב הראש כולה כדגרסינן ביומא (כה.) הכהנים היו מוקפין ועומדין ככוליאר. כובלת, חומרתא דפילון. פי' בשמים בלולין כדמתרגם בלולה דפילא. צלוחית של פלייטון.

עין משפט נר מצוה

מ א מיי' פ"י מהל' ס"ת הלכה ה טוש"ע י"ד סי' רפב סעיף ו:

מא ב מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה יז סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' מג סעיף ה:

ג [מיי' שם פ"ג הלכה א' טוש"ע א"ח סי' לב סעיף מב נב]:

מב ד ה מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה ד ה סמג לאוין סה טור א"ח סי' שג סעיף י וסי' שא סעיף ח ט:

מג ו מיי' שם הלכה יח טוש"ע א"ח סי' שא סעיף כח:

ז [מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה כג טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מב]:

מד ח מיי' פי"ט שם הלכה ג:

מה ט י מיי' פי"ט שם הלכה ו סמג שם טוש"ע א"ח סי' שג סעיף יח:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה התם וכו' הרצועה שבראש אחת לצפון:

◆

גליון הש"ס

מתני' ואם יצתה חייבת חטאת. עי' לעיל דף יא ע"ב תוס' ד"ה ולא יצא: גמ' והתניא ר"א פוטר. עיין לעיל דף ג ע"א תוס' ד"ה בר מהני: רש"י ד"ה חומרתא דפילון וכו' סם ששמו פילון. עיין סוטה דף טו ע"א תוס' ד"ה כמין תומר: תוס' ד"ה וחילופיהן באיש. אור"ת דאחיוב חטאת קאי. עיין עירובין דף סט ע"א תוס' ד"ה כיון דמחיל:

◆

לעזי רש"י

ברוני"א. שריון (מין כותונת מכוסה בחתיכות מתכת).

בלשמ"א. משחה לרפואה (שמן אפרסמון).

אישקריי"ה [אישקרי"ן]. קופסה (בעיקר לתכשיטים).

נושקא"ה [נושק"א]. סיכה, מכבנה.

בלסמ"ו [בלשמי"ן]. שמן אפרסמון.

◆

מוסף רש"י

שי"ן של תפילין. לבית החיצונה עושין כעין קמטים דקים בקלף ונראין בו כעין שי"ן (מנחות לה. ובעי"ז לעיל כח:). המוצא תפילין. בשבת בשדה, מכניסן. לעיר, זוג זוג. נותן בראשו אחד ואחד בזרועו כדרך המנחן בחול ומכניסן, וחוזר והולך ולובש זוג אחר ומכניסן. תפילין של ראש ושל זרוע קרי זוג זוג (ביצה טו.). שהזמן גרמא. שהזמן גורם לה שתבוא (קידושין כט.).